

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatorului

(L'óvész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decât numai de la corespondinții redactorilor ai „Federatiunii.” Scrisorile anonime nu se publica. Articlii tradusi și nepublicati se voru arde și numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu și economicu.

Appare Joi-a și Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre sieste lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Roman'a :

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, și 30 cr. taes'a timbrala pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a 2/14 Martiu, 1874.

Ordi' ministeriala, tiene mai lunga decât se credea. Caus'a trebuie cercata în modulu deslegării prin dissiune, apoi in absentia lui Andrassy, și numai Joi soși la Pest'a si se scie d'insulu are inca tota influenti'a la domnitoriulu. Aversiunea lui de coalitiune se dice a se fi schimbatu, chiaru aversiunea lui către anumite persone ca ar fi disparutu. Asiá se dice că insular fi staruitu la domnitoriulu pentru amarea la consultare a lui Col. Tisza și mai vertosu se rumpe de dragulu d' Sennyei, pre care cu tote mediulo ar dori să-lu pota castigá de membru noulu cabinetu. Dámu cu socotela, D. Andrassy, numai de mare nevoia facutu sila sentiminteloru salle aversiune facia cu cei doi corifei. Erá un timp candu Andrassy nu vrea se vede de Col. Tisza, ba in tonu sarcasticu dicea, că de s'ar intemlá unu „non putarem” „ar avé multa placere vedé pre C. Tisza la putere și a-i pri in ochi numai sieste septemane; ca el-lu observe cum ametiesce!” Era de pretemtuulu seu rivalu dicea, că pre totu timp se va afla in capulu affaceriloru straine, Sennyei nu pote veni in ministeriu! Va se dice pre cellu-a lu Sennyei de pucina importantia, era de celu-a se temeá. S'au intorsu frau'la pre apa . . . imperiosulu Andrassy sta-di nu mai vede altu mediulocu de apare pentru partit'a sa, care l'a reditu și pentru creaturele salle ministeriali pre cari le au redusu la stare de apusie, decâtu numai prin a cere condusulu detestatului, și a temutului. Andrassy bine sciundu că in politica sentimintele n'au d'a face, in necand'u a capitihele, aversiunea, repugnanti'a apropiu de urgisitiu de mai nainte, d'andu-li concursulu d'a mai peteci rematiele potestatii salle, de care se tene ca orbulu de gardu. Dulce trebuie se potestatea pentru omenii cu natura imperiosa, ambitiosa, de nu voru se se dese de d'insa, decâtu numai candu potestatea i lapeda! Sè nu ne amagimu, cauti' lui Andrassy este in decadentia confortabile lui, oper'a lui Sisifu d'a atogih bolovanulu spre culme, este stimulu actu allu dramei ce grabesce pre inchiaiare; este ultim'a licurire a dieloru ce se stingu schinteiandu. Insecei dsa, neci adoratorii fericitului, n'au se superá, Andrassy s'a innaltiatu ca rege, și va cadé ca — principe. Au este acest'a destulla remuneratiune, satura ori ce ambitiune? Voru urmáti in asemene conditiuni. Dar se tremu la ceea ce se sioptesce, că-ci potivu nimene nu scie séu nu cutedia a tene de frica se nu o mai patiesca cum patit Col. Tisza cu indiscretiunea priu kai a comunicatoru salle, publicat in „Hon” rectificat apoi prin Col. Tisza in forma de „lassa-me se te lasa.” — Vomu reveni a supr'a revelatiuniloru Dlui Col. Tisza, pentru că cooperirile ce au facutu dsa Monarcu'lu, au greutatea loru politica si trebuie claritate, cernute mai alessu de deputati nationalitatiloru si arretate in gomania loru Dlui C. Tisza, mai alessu andu dsa va fi ministru ca se vedea, că primu apreciá dupa cuvenintia si că perdemu d'in vedere tendintiele salle facia cu nationalitatile, tendintie, și mai de multe ori le indegetá

si in camera: d'a trage totu foculu numai la oflicia magiariloru și de a dá josu chiaru si de pre vetra ollele nationalitatiloru. Dar sorele nu resare del a Dobritinu.

Ceea ce au transpiratu despre Sennyei este, că d'insulu nu va se se face imposibile prin intrare in ministeriulu de coalitiune și că partit'a vechiloru conservatori se ospetedia de bucuria că timpulu domniriiu salle se apropia mai currendu decâtu se sperasse.

In salonele judelui Curiei, Giorgiu Mailatu, — care inca fusese poftitu de domnitoriulu a-i da desluciri a supr'a situatiunii, — la serata ce dede in 12 l. se dice că au fostu in mare numeru reprezentate cercurile aristocratice, a mai fostu de facia pres. camerei Bitto, mai multi deputati, d'entre ministri numai Wenkheim și Szapáry, era absentia lui Szlavy și Andrassy au prea batutu in ochi mai alessu pentru că innaltulu cleru, cu primatele Simoru in frunte, erá in plinu numeru. Aici s'a vorbitu firesce de politic'a dílei și intr'alte cu unu felu de ostentatiune că lui Szlavy cu totu indemnarielle salle nu successe a capacitá pre Sennyei se intre in noulu ministeriu. „P. L.” observa la acestea că cu DD, Szlavy și Andrassy nu s'au inchiatu inca numerulu acelloru persone innalte, caroru-a in fine li-ar poté succede totu-si a miscá pre Sennyei d'in rezervele salle. Nu este probabile și credemu că ulterioare incercari d'a ca stigá pre Sennyei dora neci că se voru mai face.

Catu pentru Giczu și Tisza lucrulu au mersu cu inlesnire de ora ce insi-si aspirau la ministeriu, firesce prin coalitiune, că-ci originea ministeriulu lui Szlavy este d'in coalitiune prin acest'a va mai vegetá spre a espirá in impotentia și fara gloria. Corifeii centrului stangei erau de multu coalisati nu li lipsia decâtu portufoiele, aceste inca li-se voru da, n'au decâtu se dovedesca capacitatea loru. — Adi sera la 5 ore, clubulu centrului stangei va tiené conferintia in care Col. Tisza va impartesi probabilitate partesaniloru sei faptulu intrarii salle in noulu cabinetu și se va consultá cu ei a supr'a agendeloru ulterioare alle partitetei devenita acum guvernamentalu. — Andrassy care venisse, chiamatu precum se dice de domnitoriulu, — a concurge si ellu la deslegare, s'a intornatu la Vienn'a, prin urmare desnodamentulu este imminente si se accepta publicare in diariulu offic. de mane, séu notificarea in camera, luni ce vine. Sè stámu bine, se luámú aminte!

Secessiunea deputatiloru sassi.

Scirea cea mai interessanta in acestu septemana este secessiunea deputatiloru sassi. Deputatii Iosifu Gull, Samuilu Dörr, Aug. Decani, Emiliu Trauschensfels și Carolu Decani au comunicatu presiedintelui clubulu deakianu, că ei au incetatu d'a mai fi membri ai acestui clubu. — Deputatii Aug. Kapp Carolu Mangesius, Mihailu Kasper și Albertu Sachsenheim au dechiaratu, că d'insii, repasandu din clubulu deakianu, repasiescu totu-odata si din partit'a deakiana. (Bömches, Brennerberg, Eitel-Fabricius, Groisz, Löw, Rannicher, Schaser, Schreiber, Schuller și Wachter, nu s'au alaturatu inca la acestu actu de resolutiune. Strategia sassescu.)

Dechiaratiunile in asta privintia porta dat'a de la 10 si 11 Marte si nu contienu alta-ce, decâtu séu numai simplu repasina, séu sunt motivate cu „relatiunile schimbate.” Duoi d'entre d'insii si-au compus dechiaratiunile in limb'a germana, éra Carolu Dekani a mersu si mai departe si s'a subsemnatu ca membru allu „senatulu imperialu.”

Precum se vede, deputatii sassi repasiti au de cugetu a remané pre venitoriulu numai ca membri ai clubulu sassescu, care d'almitrele si pana acum a existatu. — Cu privire la acestu passu allu sassiloru. „P. Napló” observa: „Noi n'avemu decâtu se multumimu celloru ce au repasitu din castrele nostre, de-ora-ce si acesta impregiurare va contribui la constituirea ministeriulu de coalitiune. Sassii dovedescu prin acest'a pana la evidentiu, că acelle partite, cari sunt cu sine in curatu despre chiamarea statulu magiaru si intr'adeveru voiescu se faça patriei unu servitiu, — pre venitoriulu trebuie se essa din acellu cercu farmecatoriulu, in care cestiunile de dreptu publicu tieneau pana acum diet'a ungu-reasca incatusiata. Maioritatea camerei deputatiloru va sci se fia loiala facia cu pretensiunile sassiloru si alle altoru nationalitati mai insemnate, inse procederea si atitudinea numai atunci pote se fia sigura, candu va poté se stee si fara de voturile unoru omeni cu assemeni intentiuni, precum sunt — judecandu dupa passulu ce l'au facutu — voturile acelloru noue deputati sassi.”

„P. Lloyd” se espectoru si mai tare. Ellu dedica secessiunii deputatiloru sassi unu articlu de frunte, si se incerca se-i dascalesca si capacitedie nu numai prin maguliri și guguliri, ci chiaru si prin intimidari, facundu-i attenti la masele poporulu romanu care i incongiura de tote partile, precum marea furibunda incongiura una insula fractifera si in totu momentulu o ammenintia a o inunda si inghitit pentru totu-de-un'a.

„Acestu passu allu sassiloru — dice „P. Lloyd” — ni dovedesce in modu frapant, că respectivii au perdutu din vedere chiaru proprielle interesse alle sassiloru din Transilvania. D'insii parescu castrele partitei deakiane, — bine, dar unde se voru duce? la ce fractiune se voru alaturá? — Impacatiunea din 1867 este, fara indoiele, cea mai puternica garantia pentru essistinti'a nationale a sassiloru. Acesta impacatiune a creatu solidaritatea intre Ungari'a si elementulu germanu allu Ausstiei, si ore sassii se nu semtia că ce spriginu puternicu este acesta solidaritate si pentru caus'a loru? Serbii si Romanii facu causa comunu cu oppositiunea, pentru că astfelu credu a servi mai bine causei federaliste a elementeloru consangene din Austri'a; au dora si sassiloru li-a venit poft'a a lucrá pre acesta corda? — Séu dora voiescu ei a da man'a cu „asié numitiu” reprezentanti nationali? Daca cum-va se credu in stare a face acestu „capu de opera,” d'a se acclimatisá in castrele nationaliloru, atunci dieu cu greu i vomu poté pricepe. Daca ei insi-si nu-si tasse-dia maturitatea politica si insemnetatea intellectuale (cum se pricepe jidanulu la complimente. Red.) mai pre susu de a nationaliloru, atunci nu noi sentemu chiamati a face differinti'a; inse ceea ce noue nu ni incupe in capu este, possibilitatea d'a vedé pre sassi tragundu de aceea-si funia cu adversarii loru naturali si implacabili.

Noi regretámu că sassii s'au resolitu la unu asemene passu nesocotitu, inse, precum amu díssu, nu pentru noi, ci pentru ei ne dore pre noi. (Cum se face cu novoia. Red.) Loru nu li-a fostu ertatu se perda din vedere, că sub ori-ce impregiurari ei sunt avisati la acea partit'a, a carei politica singura apera poterea intellectuale contr'a masseloru cople-sitorie. Ce vré ore se incepa una mana de sassi infundati intre elemente eterogene inamicie, fara nici una legatura faptica in afara, daca si-va face inamicu si elementulu magiaru?

Partit'a deakiana perde prin repasirea loru vre-o duzina de voturi, sassii perdu inse spriginulu si pre protectorulu loru de pana acum, — au nu e acestu-a unu actu de rancore prea scumpu plati-tu? Si ce voiescu ore sassii se ajunga prin acesta secessiune? Daca cum-va ei au cugetatu a impedeá reformele proiectate, cari periclitedia si ammenintia cu nimicire essistinti'a universitati sassesci, atunci ei prin acestu actu de rancore au ajunsu tocmai la scopulu contrariu. Si nu dicemu acest'a pentru că dora amu consenti neconditionatu cu presupusetiunea lui „Napló” că adeca guvernulu ar avé acum mana libera in affacerile si causele nationali, ci pentru că suntemu de parerea, că una transactiune cu privire la universitatea sassescu si la fundulu regiu s'ar fi potutu esoperá in totu casulu mai usioru, dacă domni sassi ar fi remasu in partit'a deakiana si astfelu ar fi pletatu pentru caus'a loru in clubu si in partit'a. Acesta transactiune a devenitu acum forte difficile, de-ora-ce partit'a deakiana nu pote se dee locu presupusetiunii, cum-ca din caus'a unei duzine de voturi a sacrificatu cine scie ce lucr de insemnate politica si national'a.”

In fine „P. Lloyd” spera că sassii in currendu si-voru recunnosce peccatulu, se voru intore de unde au plecatu si se voru pocal mai innainte de ce lumea magiara se va indatená a-i considerá ca pre uisce oi ratecite.

Sciri diverse d'in tierra si straietate.

Mercuri in 11 l. c. la amedia-di M. S. imperatulu insocitu de ajutantele seu principe Lobcovitiu merse a cercetá pre betranulu Deacu, la care petrecu unu patrariu de ora, conversandu intre patru ochi; ce voru fi vorbitu? n'au potutu transpirá, dar fara indoiele obiectulu conversatiuni au fostu crisea actuala. Deacu, de si avusse o nopte neliniscita érá scolaru si petrecu pre imperatulu pana le usia.

Internunciulu ostrungurescu la Constantinopole, contele Ludolfu, au primitu concediu pre timpu mai lungu. Corresp. de Vienn'a a diariulu „P. L.” dice că Ludolf nu se va mai intorce la Constantinian'a, si că urmatoriulu seu are se fia unu magnatu magiaru, cutare conte Zichy,

Subcommissiunea de 9. e missa de commissiunea de 21. au inchiatu lucrurile salle in 11. l. c. Reportorulu Col. Széll, are se lucre inca 7—8 díle spre a compune elaboratulu, care se va subterne spre discussiune in plenulu commissiunii; acest'a inse probabilitate numai in 18 l. c. va poté incepe desbaterea in sied. publica.

Coalitiunille sunt la ordinea dílei, asiá coalitiune fractiunii Mociari-Ciavolschi cu partit'a de 48, este facta implinita. Acesta partit'a coalisata au crescuta la unu numeru considerabile de 45—50 membri, caroru-a se voru mai alaturá d'in centrulu stangei

si acei deputati, cari dupa eventuala intrare in cabinetu a lui Col. Tisza, se voru desface de corifeulu lor. Socotindu-se membrii clubului deputatilor nat. oppos. si cei 12 deputati sassi, care esira d'in partit'a deakiana, adeverat'a oppositiune resoluta, va numerá unu trupu compactu de 75-80. deputati adeca cam cátu numerá mai nainte centrulu stangei acum respitu. — Partit'a de 48 tienú in 13. l. c. la 10 d'in di una conferintia, in localitatea clubului centrale opposit.

Atitudinea d'artelor nemitesci facia de crisea unghuresca. Diariulu „N. Pressa lib.“ de Vienna esprime deplina recunoscintia Monarcului pentru atitudinea sa constitutionale in crisea magiare. Din contra „Vaterland“ consemte si aproba tienut'a respingutoria a bar. Sennyey facia de invitările ce i s'au facutu cu privire la intrarea sa in unu cabinetu de coalitiune. Sennyey are destulla potere, destulla auctoritate si prestigiu, pentru ca se-si pota essecutá programulu seu, ca primu-ministru era nu ca „sluga la dárloga.“

Diverse. Rouher, capulu bonapartistilor a plecatu de la Parisu la Chislehurst. — Academia franceza a adusu unu concludu, prin care concede lui Ollivier a participá la siedintele ei. — Guvernatoarele din Bilbao a incunoscintiatu pre presiedintele Serrano, cá cetatea Bilbao se va aperi eroicesce si cu tota energi'a, de-ora-ce are inca mediu-loce de traiu pre intrega lun'a lui Marte si parte si pre Aprile. — Soirile de la Berlinu spunu cá guvernulu de acolo nu concede preutileru catolici essilati din Elvetia, ca se se assiedie si se functiunedie ca preuti in Alsacia-Lorena. — Starea sanetatiu lui Bismark merge totu spre mai reu.

Portu pre Mare-Negra.

A avé cine-va mare, a capeta unu Statu resuflare pre mare de pre care se pota resuflá pe tote mările pana pre Marea de Azofu de una parte si de cea-lalta pe tote mările si Oceanele pana in Americ'a; a capeta resuflare pre Marea Negra si a nu voi

sé profite de unu asiá mare lucru, a nu voi se se foloscesca de comunicare directa cu tote mările; a nu voi sé-si faca portu pre Marea-Negra, este absurdu, este ne-intiálessu, este a se dice: acestu Statu care nu se foloscesca de unu asiá lucru, nu scie sé se foloscesca de nici unu bunu allu seu, ori cátu de mari ar fi bunurile ce are si cari i se voru mai da.

A spesá cátu am spesatu cu drumuri de ferru, de la o margine a tierrei pana la cea lalta, cu diferite ramificatiuni; a ni face retieau'a drumurilor de feru preste tota tierri'a; a ni face junctiuni in tote partile spre occidentu si a nu cautá sé damu resuflarea acestoru drumuri de ferru si la unu-portu pre Marea-Negra, prin proprietatea Statului chiaru, care possede Mare; a se mai vorbi chiaru si de alte junctiuni, totu cu Austri'a, cu care mai avemu doue, si Domne ferescel dupa acesta visita la Petersburg, sé nu ni-se impuna fára sé mai fia cine sé se oppuna; in acésta situatiune, sé nu ne grabimu sé ni facemu cu o di mai nainte portulu pre Marea Negra, este aberratiune generale, de risu si de plansu tot-de-o-data.

Cercetári preste cercetári s'au facutu, ingineri preste ingineri s'au tramisu acolo spre studiu, spese cu planuri preste planuri s'au facutu, tote reporturile din ministeriu formeza dosarie, si lucrulu stá pre locu.

Podulu de ferru pre Dunare, se impedita, se dice, pentru cá Turci'a nu l'ar voi; si trebuie, vrendu ne-vrendu sé ne prefacemu cá credemu, precum trebuie sé credemu candu ni spune ministrulu financieru cá sunt improprietariti cari, reclama preste diece anni de la improprietarie cá li s'ar fi datu prea multa pamentu si cá trebuie sé li-se mai iee precum ni spune cá insurati-i nu voiescu improprietarie! Sé credemu tote acestea si sé lassamu sé le desmintia timpulu. Dar cu portulu la Marea Negra cine se impotrivesce? Cine reclama contr'a lui? Cine pote sé reclame contr'a unei lucrari a nostre pre proprietatea nostra? — Cine altu de cátu noi, lenea nostra, ne-cugetarea nostra, ne-interessarea nostra de totu ce nu ar avé interressu strainulu, pentru care n'am poté meritá unu „bravo“ de la straini.

Nu desperamu candu dicemu acestea. Avemu firm'a convictiune cá d-nulu Cantacuzinu, ministru allu lucrurilor publice, va urmá cu activitate acesta lucrare inceputa de predecesorele seu si i va pesá prea pu-cinu de tote celalalte pre cari le ceru mai allessu strainii, pre langa acesta lucru datoru de vietia Statului Romanu.

Multu bine ar face, d-nulu ministru Cantacuzinu, cu o dare de sama sincera si leala, precum are d-lui obiceiu sé-si faca dariie de sama; multu bine ar face, ministrulu lucrurilor publice Cantacuzinu, totuluru si dlui in parte, cu o dare de sama de starea lucrurilor pentru acestu portu.

Venimu dar, pentru a diecea ora, si vomu veni chiaru si pentru a suta ora sé strigámu: Portu pre Marea-Negra! Portu pre Marea-Negra! Portu pre Marea-Negra! C. B. (Tromp, Carp.)

Simleulu Silvaniei 8/3 1884.

Onorab. Redactiune!

Intelligintia, precum si poporulu romanu din comitatulu Crasn'a in decursu de 20 anni avura rar'a norocire de a vedé infruntea lor in person'a Dlui Dem. Coroiánu, fostu vicariu for. acum canonicu, la beser. catedr. d'in Gherla, pre unu omu de anima, conducatori desceptu care cu maniera sa placuta si tienut'a sa politica, pre candu de o parte storcea respectu si din peptorile inimice, de alt'a, prin innascuta-i afabilitate sciea a complana colisiuniile, a impaca certele si a linisci spiritele conducandu-le in directiunea dictata de o animaromana.

Sub conducerea acestui barbatu intelligintia si preste totu, romanii din Comitatulu acestu-a formau unu corpu solidu, care la tota occasiunea arretá semne de vietia. Cátra finitulu annulu 1873. inse amintitulu conducatori, dupa meritele salle tardlu, pentru noi inse prea de tempuriu fu insinatu la demnitatea de canonicu, si asiá miscatu din mediuloculu nostru. Acum romanii din giuru si din centru se intrebau petrunsi de o grige pentru venitoriu: ore spiritulu soliditatii remane va intre noi si dupa departarea facto-

reului principalu? Si temerile se pareau intiate incatu corpulu pana aci solidariu danele unu-i cadavru, din care, espirandu pre nea vitale, se pregatece a trece in atordin caru a fostu compusu: cá-ci cu occasiunea adunarei gen. comitatense tienuta primele dílle alle lunei Nov. an. tr. veni causa vice-comitelui la desbateru, in prietit'a carei-a eramu cu totii interessati, se decida in favorea vice-comitelui, cu a mai vertosu, pentru cá si pana aci o spriginitu, si sentiulu de dreptate, contitatiea tienutei romanilor, precum si interesele locali asiá au pretinsu si pretinsu.

In amintit'a adunare inse partit'a de sei, — la care pana aci appartieneau si manii, dintre cari cu asta occasiune m lipsiau, cei de facia se retrageau — fiindu pregatita, causa interessata a trece de scandalu, si s'a decisu pre neacceptu in defavorea vice-comitelui. — Si acum vedi din partea partiei invingatorie d'ussa de pasiune: risete in pumni, sarcasme si o condemnare a invingatoru cu intentiune reutaciosa, de care an semitoria, in consciinti'a dreptatii salle, potea remané neattinsa.

Acasta maniera despretiutoria, — careia taisiu erá indreptatu in deosebi comintelligintiei romane, care se vedeá desbinata, — ne a lovitu fora crutiare totu, inse cu unu effectu salutaru, (adnu strica cáte odata sé ajuga cutitulu de la ossu. Red.) cá-ci a reuscitatu semit necessitatiu pentru sustinerea si unirea tre romani, in urm'a carei-a la inceputu annulu cur. intelligintia romanu conomata prin D. protop. Vicasiu, adunase in numeru frumosu si cunoscund smint'a numai decatu si-a formulatu gramma dupa care este obligatu fiapre cuventulu seu de onore a colluctu totu ce pretinde dreptatea preste totu si ressele nostre in deosebi.

Si cá in unire suntemu tari, ne-a vinsu si mai deplinu adunarea gen. comitenta cu inceputulu lunei curente, in discutendu-se mai multe cause de interpublicu, tote s'au resolutu dupa acceptu cá-ci romanii condussi de unulu si aci

FOISIOR'A.

A. Extractu d'in datele statistice alle calletoriei Dlui Profess. Nifonu Balasiescu in Turci'a.

B.) Programma.

Beseric'a Romana si scolele Romaniloru d'in Imperiulu Ottomanu.

Cu tote aceste noi nu desperámu de locu, ba suntemu in deplina sperantia, cá Domnedieulu parentiloru nostri, Domnedieulu Romaniloru, carele a spriginitu pre Romani intr'atatea calamitati, atatea scele, asiá incatu asta-di se lauda cu formosulu nume: de natiune romana, ce se computa preste totu la 15.000.000 si joca unu rolu destulu de formosu in mediuloculu poporeloru civilisate a Europei, sperámu d'eu: cá acellu bunu parente cautandu in multimea cea mare a fratiloru nostri: Romani de din colu de Dunare, va gasá pre vr'unulu, unu frate Romanu, adeveratu Romanu, nu numai de nume si de sange, dar si de anima Romanu carele vediendu starea cea demna de compatimitu a nostra d'aici se va indurá si cu poterea sa cea de la Domnedieu data se ajute confratiloru sei cei intru nevoi, — va benevol a ni intende man'a sa de ajutoriu si ca unu altu Moise ne va scapá de perirea ce cu furia ne ammentia.

Cererea nostra care este? Din celle de mai susu arretate s'a vediutu cá Episcopii greci cu una potere illusoria far'a fi aceea basata pre ce-va temeiu, si-au insusitu numai de la sine supprematia preste poporele crestine ortodosse orientale (Bulgarii si Romanii); dar bulgarii dupa mari ost-nele scuturara jugulu Patriarchulu fanariotu de pre capetele, lor remanendu numai natiunea Romana, de carea dispunu ei in tote ca de o natiune subjugata si asservita sie-si, uneltindu tote mediulocele possibile de a o desnacionalisá si a o greci, spre care scopu facu

scole gaacesci prin tote coltiurile locuite de Romane, ceea ce eo heterogeneitate.

Ce trebuie deci facutu pentru intempnarea reului? Dupa Hoffmann aceea si calle trebuie urmata, „similia similibus, aequalia aequalibus. Ei voru prin scole grece sé ne perda, noi sé li respundemu asemenea cu scole romane intre Romani, cari voru formá una homogenitate, numai scolele sunt mediuloculu de scapare si de mentuire, asiá dar noi Romanii din Macedoni'a ceremu si ne rogámu:

1. Sé ni se faca unu ajutoriu, ca in Bitolia (Monastir) care este capitalea Provinciei Macedoni'a si sunt 2500 familie romane, sé pota redicá una scola buna centrala romanescá, a) pentru baieti, b) pentru copile sub una directiune solida de la care scola centrala apoi sé se intinda, ca ramurile unui arbore, in tote partile, facandu-se prin tote comunele romane scole poporale de baieti si de fete cu dasoali Romani pusi de poporu in fia-care locu si cari scole nu voru poté fi impedeate de nimenea, — neavendu nimenea a se amestecá la dinsele afara de Directiunea scoleloru Romane si cu Comitétulu scolaru din acea communa.

2. Ca un'a din monastirile celle mai incapatorie romane de langa Bitolia sé se faca unu Seminaru a, teologicu, pregatindu pre tenerii cei alessi din poporu, cu dorintia de a se preoti in acea Eparchia b, dar' totu aici ar poté fi si unu seminaru pedagogicu pentru formarea institutoriloru necessari la scolele romane de prin comune.

3. La cererea ce poporulu declarat Romanu din Bitolia o va face de totu liberu, fara a fi de cine-va impedeatu seu ammentiatu, i se va da din besericele romane un'a ce-si va allege si care i va placá, unde in locu de grecesce, cum s'a slugitu pana acum se va face servitiulu divinu numai in limb'a nationala romana. Si acea beserica se va destiná peatra „Beserica Catedrala romana a Eparchiei Romane din Macedoni'a.

4. Ca in tote comunele romane, Ro-

manii cari se voru declará de atarii si voru cere a-si avé limb'a lor romana in beserica si scol'a lor comunaa pre care scola si beserica ei o sustienu si o platescu acesti-a sé pota face acesta declaratiune liberu fora a fi de cine-va impedeati si ammentiatu.

5. Cá Romanii din Imperiulu Ottomanu, ca natiune destullu de numerosa, — din causele mai susu arretate, adeca cá natiunea romana si limb'a sa nationala romana preste totu loculu este de clerulu fanariotu grecu despretiuita, batjocurita, persecutata, si cu totulu scosa si alungata din scolele si besericele acestui poporu romanu, si inlocuita in tote comunele romanesci cu un'a straina, cu cea grecesca, care fapta criminala si nedreptate atátu de pagubitoria facta Romaniloru, nu este numai motivulu cellu mai insemnatu ce impedece desvoltarea intelectuala si morala a spiritului nationalu din acestu poporu, dar ce e mai reu si mai periculosu, cá e facuta de greci cu intentiune de a demoralisá pre tenerii copli Romani ce invetia in aceste scole grecesci, avendu de scopu pre Romani a-i desnacionalisá si cu totulu a-i greci, cum s'a urmatu pana acum si din nenorocire se urmeza preste totu loculu.

Aceste motive destullu de grele si de importante, din nenorocire avendu-le de baze, — noi Romanii locutori in interiorulu Imperiului Ottomanu ca sé traimu era sé nu perimu: avendu naturala necessitate in scolele si besericele nostre nationale de limb'a nostra nationala romana, stabilimu de asta-di inainte intre noi una:

Erarchia besericesca nationala romana cu una Administratiune era-si cu totulu nationala si independente de nimenea, neci de Patriarchulu grecu, deci de *Esarchulu Bulgariiei*, ci dupa cum besericele acelloru doue natiuni: *Grecii* si *Bulgarii*, fia-care in parte formeza „*Erarchia nationala*, de sine si cu totulu independente si nesubordinate, un'a altei-a, asiá, si cu acell'asi dreptu pretinde

si natiunea romana din Imperiulu Ottomanu ca *Erarchia* besericei romane sé fia nationala, si cu totulu libera si independenta *autocefala* ocarmuindu-se numai de prin Sinodulu seu nationale Romanu. — méza dar cá, fiindcá acestu poporu este *manu*, si limb'a lui *nationale Romana*, si *seric'a* lui sé fia *nationale Romana* in servitiulu divinu se va celebrá in limba nationala romana de preuti Romani. asemenea si tote scolele comunale de nate pentru coplii acestui poporu romanu fiindu scole nationale romane, urméza limb'a principala (vernacula) dintr'inselu fia cea *nationale* romana. Din tote a urméza cá:

Beseric'a nationala romana de adintente se va chiamá „*Beserica nationale tocefale Ortodossa Romana*,“ cu unu spirituale in frunte, ce va portá titulu *Esarchulu besericei nationale autocefale todosse. Romane*, era credinti'a ac beserice nationale Romane, va fi bepre s. s' Canone alle as. Sinode ecumenice alle besericei orientali allu capu este Isus Christosu. — Si Sinod seu de care acésta Ierachia a besericei tionale romane se va guberná, fiindu pusu din barbati *clerici* si *laici* omni distinsi pentru a lor capacitate si onesalessi de Sinodu din sinulu poporulu manu, se va numi. *S. Sinodu allu beserice nationale autocefale ortodosse Romane*.

6. Beserica nationale romana din periulu Ottomanu, pentru bun'a ei guvernare si regulata administrare, va avé capu spirituale in frunte, unu Metropolitanu cu titulu de „*Esarchulu besericei nationale romane*,“ cu Resiedenti'a in Bitolia (Monastir) Capital'a Macedoniiei. — *Esarchulu Romanu* va avé cancelari'a sa si unu sistoriu, de care se voru dirige Semiacelului teneru, si directiunea suprema a leluru romano. *Esarchulu* va fi firesculu siedente allu Sinodulu. Episcopii Romani cei ce se voru rondú pre la locurila

spiritu, uniti în ougetu și în semetri, cu ale lor și apesatu compen'a în parca. Cu acesta ocaziune destinul s'a...
 ...ca-oi-ței mai înainte in-
 ...cunoștința debililoru s'all, po-
 ...numai schinteau'a focului aprobe
 ...stinge.

...intelligenței romane, care
 ...prețiu' cuventulu de onore, și în deo-
 ...protop. Vicasiu, care a contribuitu
 ...unirei, — ce, dea cerulu, se
 ...va trăi romanu' pre acestu pa-

...punctulu d'antăiu de inte-
 ...comunu. — Allu doile precum urmédia:
 ...romani din acestu comitatu nici la una
 ...n'au resuscitatu cestiunea de na-
 ...itate în modu esacerbatoriu. Petrunsi
 ...paciinici, în consciința dreptei
 ...au fostu totu deaun'a condussi
 ...bunei intelleri, cu collo-
 ...natiuni. Nu asiá inse o parte din-
 ...gariu din acestu comitatu. Acesti-a
 ...de câte-va auctorități dupa nascere
 ...Red.) și fora occupatiune,

...a tiense la intrige, și a miscá tote
 ...sterni ur'a și invidi'a între aceste
 ...elemente pana aci paciinice, și precum
 ...orbesce, în tempulu mai din urma, tre-
 ...chiaru și preste legile buneii cuviin-
 ...mersu pana acolo, cá pre acei con-
 ...si lor, cari voté dia cu romanii —
 ...a drépta — i dechiara de tra-
 ...și cá ar assiste ce-va contractu
 ...llesulu carui-a ar fi obligati pe ono-
 ...a se aliá în contr'a roma-
 ...Inse doritulu resultatu s'a frantu în
 ...arele aloru cati-va omeni de capaci-
 ...de buna conduita. — Totusi roma-
 ...tréce de agitatoriu și reu patriotu!

...Pana candu provedinti'a nu va redicá
 ...celulu intunecosu ce inadusiesce con-
 ...adeverata: cá interesele ni-șu
 ...si numai în intellerere și stima
 ...proca voru fi în stare a redicá la culmea
 ...nita patri'a nostra communa.

...In urma inehisiiu correspundinti'a mea
 ...ur'a și invidi'a se nu-si afie
 ...nubitoriu în animele nostre!

P...

...ose preste besericele Romane de prin
 ...vinoiele Imperiulu Turcoacu, voru fi suf-
 ...Eaarchulu și firesce membri ai Si-
 ...lu besericesci naționalulu romanu.

...Ierarchi'a si-va infintia una tipogra-
 ...si pentru tiparirea cártiloru besericesci
 ...itere latine și introducerea limbéi, in-
 ...Aici se voru tipari și cártile di-
 ...necesarie pentru scolele romane.
 ...ai se va da si unu *diariu romanu*
 ...si *archeologicu*, scriessu
 ...mai vertosu în dialectulu macedonicu.

...Este cunoscutu cá societátile, asso-
 ...nunile, reuniunile, comitetele (seau ver-
 ...se mai chiama) pentru diverse intre-
 ...deri ce tindu pentru interese communi
 ...atitu de folositorie, în cátu infintiarile
 ...se potu din destulu laudá, unde
 ... (este una data forte multi) de si une
 ...contribuescu numai câte pucinu, dar inse
 ... (viribus unitis) acestu pucinu se stringe
 ...multi, si în mai multe ronduri si daca
 ...adunate, se economisedia bine
 ...inulu acestu-a cresce si se marece si
 ...tempulu se fa e multu. — Pe aceste baze
 ...ameiandu-ne si noi ne-am decisu a in-
 ... în Bitoli'a, Capitalea Macedoniel, una
 ...reuniune sub titlulu de: „Societate
 ...Romano-Macedona, pentru întemeierea
 ...si cultivarea limbéi romane între Ro-
 ...din Imperiulu Ottomanu, — alle carei
 ...se elaborédia, si apoi se voru da la
 ...trimitindu-se fratiloru Romani în
 ...regiunile cu frateca affectiune rogati
 ...se primesca salutarile cordiali din-
 ...ne și se ne spriguasca.

...In Bitoli'a (Monastir) Capitalea Pro-
 ...Macedoni'a, afara de scolele 2 (doue)
 ...marie de baieti și 2 primarie de fetitiei,
 ...acestea prin suburbie, în centrulu ora-
 ...se va face una scola mare *secundaria*
 ...gimnasiu, langa care voru fi și câte
 ...scola elementaria de baieti si de fete).
 ...Gimnasiu voru fi si doue clase pre-
 ...diale spre formarea de institutori si
 ...de institutrice pentru scolele poporali

Romani cu nedreptula instrainati.

Leurdin'a (Marmat'a) în Dec. 1873.

Pnorab. Redactiune! Semtiulu de romanu
 mi-impune a sulevá si improspeta una cauza
 carea de si eminente nationala, pare totu-si
 a se fi datu uitării.

Dupa arretarea siematismulu Diecesoi
 rutene a Muncaciului, an. 1857. adeca candu
 s'a efeptuitu incorporea parochieloru rom-
 ungurene la nou infintiat'a diecesa a Gher-
 lei s'a intemplantu cá, cu vetemarea si cal-
 carea legii de egala indreptatire a toturoru
 confessiuniloru, si cu desconsiderarea parin-
 tescei si nobilei intentiuni a bunului nostru
 Domnitoriu, ca fia-care credintiosu se stee
 sub unu episcopu de confessiunea si nationa-
 litatea sa, s'a intemplantu dicu, cá multi
 frati dulci de ai nostri inca si asta-di se
 tienu de diecesea Muncaciului; si astfelu,
 spre cea mai mare dauna a natiunii romane
 sunt espusi pericolulu d'a-si perde limb'a
 si d'a se desnacionalisá.

Mi-iau deci libertatea a presentá onorab.
 publicu cetitoriu unu extractu dupa siema-
 tismulu mentionatu, relativu la paro-
 chiele romane, cari si asta-di se tienu de
 diecesa Muncaciului, si a-nume:

1. In Bireu, satu cu 423 sufflete;
 limb'a: romana si magiara; parochia curatu
 romana.

2. In Callaulu-Seminulu (Kálló-
 Semjén) satu cu 915 sufflete; limb'a: romana
 si magiara: parochia curatu romana, unde si
 mosiulu meu, Stefanu candu-va Simonyi, a
 functionatu ca parocu romanu.

3. In Napu-Coru, satu 373 sufflete;
 limb'a: cea magiara; cu tote aceste inse e
 parochia curatu romana, unguri de confes-
 gr. cat. nu sunt în tota monarchi'a ostrun.
 gurasca.

4. In Callaulu-mieu, satu, 296 suf-
 flete; fiindu cá aici este numai filia, limb'a nu
 s'a notificatu, inse este communa curatu
 romana.

5. In Pazonu, satu, 159 sufflete lim-
 b'a este cea magiara, inse cu tote aceste pa-
 rochi'a e romana.

6. In Cotaiu, satu cu una poporatiune

prin comunele romane (vedi Nr. 2. Semi-
 nariulu pedagogicu.) (Fine.)

Starea Romaniloru d'in Serbi'a. Ca pen-
 dinte la celle de mai susu, adaugemu unele
 date ce ni-se impartesira la an. 1868. de
 unu Calugaru cu numele P. Drassinu, ori-
 ginariu d'in Banatu, care la an. 1866. tre-
 candu Dunarea spre a merge in Bulgari'a
 petrecu cátu-va timpu in Serbi'a si a nume
 in districtulu Negotinulu, locuitu mai mare
 parte de Romani. Acestu calugaru nechiro-
 nitu, avendu numai minore ordines si bi-
 neucuentare de la repausatulu Mitropolitu
 Alessandru Siulutiu, merse insocitu de fe-
 tiurulu seu Petru, care scieá carte, in Bul-
 gari'a, ca missionariu cu scopu d'a amulge
 pre romani de sub ierarchi'a grecesca prin
 trecerea lor la religiunea gr. cath. Cerculu
 primeloru salle incercari fuse in tienutulu
 Rusciuculu unde romanii d'in locu si satele
 invocinate lu primira cu bucuria cerendu
 de la d'insulu cárti romanesce. Fetiorulu seu
 se si assiedia ca investitoriu intr'una com-
 unitate curatu romanesce. Dar fiindu ca
 omenii cereau ca se li celebredie st. litur-
 gia in limb'a rom. Calugarulu ne avendu
 acestu daru si dorindu forte a-lu avé, las-
 sandu pre fiulu seu acolo se intorse la
 Blasiu, unde sollicitá de la noulu mitropo-
 litu Ioanne, chirotoni'a sa, ceea ce inse d'in
 ocau's ignorantie si lipsei cunosciintelor
 teologice (calugarulu abiá scieá ceti) i se
 refusa. Deci plecá la Pest'a unde atarui la
 ministeriu a i-se da permissiunea d'a cer-
 pre teritoriuu dieceselor gr. cath. d'in
 Ungari'a si Transilvani'a cu scopu d'a aduná
 bani pentru fondarea unei scole romanesce
 in Bulgari'a. Permissiunea i se dede prin
 intrevenirea unui deputatu, si calugarulu
 Drassinu, — cunoscutu negressitu multoru-a
 d'entre onorab. nostri cetitori, — plecá d'aici,
 cutrierandu tote diecesele romane gr. cath.
 si apoi intorcandu-se era in Turci'a, spre
 a continua opera sa de predilectiune: a

de 346 suf.; se vorbescu limbile: romana,
 magiara si rutena; parochi'a curatu romana.

7. In Dorogulu-Russiloru, oppi-
 du cu una poporatiune de 7590 sufflete; se
 vorbescu limbile: romana, magiara si rutena.
 Aici totu-de-un'a a fostu unu parocu rusu
 si duoi cooperatori romani, firesce prin abusu;
 dupa dreptu si dreptate trebuiá se fia unu
 parocu rusu si altulu romanu, fia-care cu
 cooperatorulu seu.

8. In Fejértó, oppidu cu 1400 suf-
 flete; se vorbescu limbile: romana, magiara
 si rutena; si aici se affia parochia curatu
 romana.

9. Butinu, oppidu cu 2039 locuitori;
 se vorbescu limbile: romana, magiara si
 rutena; parochia curatu romana.

10. Minteulu-Satmariulu, oppidu
 cu 612 locuitori; se vorbescu limbile: ro-
 mana, magiara si rutena. Aici prin abusulu
 russiloru numai cooperatoru romanu a fostu
 totu-de-un'a.

11. Száraz-Beregh, satu cu 1119
 locuitori; se vorbescu limbile: romana, ma-
 giara si rutena. Aici inca se affia parochia
 curatu romana.

12. Costeiu (Rona-Szék), satu cu 701
 sufflete, in care se vorbescu limbile: romana,
 magiara si rutena; se affia parochia curatu
 romana.

Din acestu extractu, soosu din unu do-
 cumentu strainu, adeca chiaru din siema-
 tismulu diecesei de Muncaci, la carele eu
 n'am adausu decátu observatiunea basata,
 cá in tote aceste sate si oppide se affia pa-
 rochie romane, — usioru pote se veda ori
 si cine, cá acesti frati ai nostri sunt cu ne-
 dreptulu instrainati, si ar trebui ca fara
 ampanare se se incorporedie la diecesea ro-
 mana de Gherl'a. In specie inse numai in
 Dorogu ar trebui se se numesca unu parocu
 romanu si unu cooperatoru romanu; asse-
 mene si in Minteulu-Satmariulu unu parocu
 romanu, dupa cum au fostu totu-de-un'a,
 chiaru si sub Russi; si acest'a ar trebui se
 se intemple cátu mai currendu, cá-ci ar
 fi unu mare pecatu a lassá si mai departe
 pre fratii nostri intro' eparchia straina, in
 man'a unoror omeni cu totulu strainu de
 neamulu si limb'a nostra.

converti pre romanii d'in Turci'a la religi-
 nea gr. cath. *singurulu mediu-locu*, — pre-
 cum diceá d'insulu, — *d'a-i scapá de gre-
 cure si bulgarire*, adeca de desnacionalisare. —
 Cu occasiunea petreccerii salle aici (la an.
 1868) mi narra urmatori'a intemplant:

„Acu-su doi anni (1866) la Augustu me
 afflamu in Serbi'a aprobe de Negotinu in
 monastirea de la Bucov'a, unde sosisse calu-
 garulu serbu *Euerchiu*, catechetu tramissu
 d'in Beligradu, ca se assiste la essamele
 prunciloru si se-i asculte d'in religiune. —
 Acestu calugaru d'impreuna cu dascalulu de
 la Mihailovatiu, fetioru allu protopopulu de
 la Crusiaevatiu, fusera la prandiu ospetiti ai
 Iguenulu *Iosifu*, de a carui ospitalitate
 avussenu ai eu parte, câte-va dílle. Sub de-
 cursulu prandiiulu vorbindu-se despre re-
 sultatulu visitatiuni la essamele prunciloru,
 între altele dascalulu diceá: cá are in scola
 200 prunci cu cari se muncesce i infrunta,
i bate, etc. ca se nu vorbesca decátu serbesce,
 dar ei n'appuca a essi bine d'in scola si,
 telharii, *incepu numai decátu a vorbi roma-
 nesce!* Apoi *ca fetele romane maritate dupa
 serbi romanisesea cas'a, era romanii nu icau
 serbe*, — (Nu me potu conteni se nu amin-
 tescu aci „per incisum“ ingenios'a observa-
 tiune, ce intr'una conversatiune avuta cu
 cáti-va deputati Croati, mi-o facu unulu, care
 admirá poterea de assimilatiune a elemen-
 tulu romanu. „Voi. romaniti, disse, nu nu-
 mai pre serbi, bulgari, etc. dar si pre cei
 mai greu de assimilatu, pre judani ceea ce
 numai poporeloru celloru mai civilisate suc-
 cede, ci acest'a *prin femeile vostre!*“ Lassu
 on. lor cetitori ca se judece asupra lucrul-
 lui. Faptu este cá macedono-romanii numai
 femeiloru potu multiani consrvarea limbéi
 rom. — Recens.)

— Audindu eu (continú Drassinu
 aceste si asemené, nu m'am potutu conteni
 d'a nu face intrebarea „Bine Crestine, dar
 pentru ce ieau Serbiu fetele de romanu? —
 „Pentru cá-su bune lucratorie sprintene si
 frumoase, era serbele sunt si mai pucinu fru-

Dreptu aceea, pre callea pressei natio-
 nale facu apellu la consciința toturoru Ro-
 maniloru: la domni deputati dietali romani,
 la prelatii nostri si deschilitu la Pr. SSa.
 Dlu episcopu allu diecesei nostre de Gherl'a,
 carele sulevandu acesta cauza la locurile
 competente, avemu firma sperantia cá o va
 si duce la una resolve fericita, precum din
 amore cátra sangele seu, in mai angusta
 sfera de activitate, ca fostu vicariu in
 Marmat'a, a datu cea mai maretia si eclat-
 anta doveda in acesta privintia prin resti-
 tuirea parochiei romane din Sigetulu Mar-
 matfei, carea inca pre nedreptu se tienea de
 diecesea Muncaciului; era acuma ca episcopu
 va poté si cu mai multu si imbucuratori
 effectu lucrá la realisarea dorirei nostre.

Connoscundu anim'a, zelulu si activi-
 tatea neobosita a P. SSalle, avemu, dicu,
 firma sperantia, cá acelle parochie romane
 cari se tienu de diecesea Muncaciului, in
 tempulu cellu mai de aprobe se voru incor-
 porá la dieces'a romana de Gherl'a si ast-
 felu voru scapá de pericolulu desnacionalisarii
 in care se affia fara vin'a lor spre daun'a si
 dorerea nostra communa.

Asiá a facutu si episcopulu rutesanu de
 Muncaci cu Distrenii si Frumosenii, i-a
 scoosu de sub jurisdictiunea parochiei Pe-
 trov'a si a diecesei Gherl'a si a facutu pa-
 rochia russa. Ce dara pote se fia pentru
 unulu ecuitabilu si dreptu pentru ce se nu
 pota fi si pentru cellu-a-laltu, numai voin-
 ti'a si activitatea se nu lipsesca.

In fine nu potu a lassá neattinsa im-
 pregiurarea, cá pote onor. cetitori voru face
 intrebarea, cá pentru ce acesti frati ai no-
 stri, cu nedreptulu instrainati, vorbescu si
 limb'a magiara si rutena? — Ecce pentru
 ce: Cu ungurii sunt vecini, si prin con-
 tactu si conversatiune si-au insusitu limb'a
 lor, era cea rutena numai atátu o cun-
 noscu, încátu episcopii russi dandu-li preuti
 russi (precum faceau si cu noi pana eramu
 suppusii lor), din egoismu si zelu d'a ru-
 tenisá acesti preuti au introdussu prin ritu
 si limb'a rutena in besericele romane, prin
 ce tare au vetemnatu si lovitu sentiulu si
 consciința romana a fratiloru nostri cari,
 ca si toti romanii buni, se insufietiescu si

mose; si mai pucinu lucratorie.“ — Apoi
 de ce ve plangeti dara in contr'a romaniloru
 si a romanceloru? — „De ce!? Bre, de
 acea, cá romanii in tierra nostra serbesca
 nu voru se se faca serbi, dar lasstá cá vomu
 face rogare la *Oneazulu* (principele), cá ori
 se-i scotia d'in tierra, ori se-i strivesca!“ —
 Mahnitu in suffletulu meu de atát'a reutate
 a omului, ce se diceá dascalu, i-am obser-
 vatu cu tota shiel'a:

„N'ar fi ore mai potrivit, Domnule, ca
 se-i lassati a invetiá in limb'a lor cea ro-
 manesca?“ — Supprinsi de acesta observa-
 tiune, si catechetulu si dascalulu me intre-
 bara: nu cum-va si eu sum romanu? Res-
 pundiendu-li cá da, me apostrofara, cá pen-
 tru ce nu li-o spusai d'in capulu loculu,
 cá ci n'ar fi vorbitu astfelu in audiulu meu. —
 Iguenulu *Iosifu*, care sub timpulu discursu-
 lui nostru stetesese passivu, fára a scapá
 unu cuventu, luandu-me, dupa mesa, in chi-
 li'a sa, me facu bagatoriu de sama, ca am-
 blandu prin asta tierra, se nu-mi mai per-
 mittede a vorbi ca „adineora“, cá-ci s'ar poté
 se mi-se intemple vre unu reu, apoi adause
 in limb'a romanesca: „Eu inca sunt romanu
 de nascere, dar nu cutediati me arretá,
 cá-ci n'asiu mai mancá pane serbesca!“ —
 Drassinu mai narra modulu de procedere
 allu Serbiloru, intru a serbi tote nomencla-
 turele romanesce alle locuriloru, omeniloru,
 etc. Asiá d'in *Stanoternu* facura Cosiav'a,
 d'in *Prunisioru*, Sliyaci, d'in *Traila*, Ziva,
 etc. — Adeca Serbiu, scumpii nostri corre-
 legiunari cu tota sant'a ortodochsia si pra-
 voslavnicia, ce ne lega de d'insii, sunt mai
 si dracului decátu chiaru si Asiatii nostri
 d'aici. Apoi se mai dici „cálu verde, serbu
 cu minte?“ ba se taci si se dici numai a
 dou'a parte „ciocarlia cu rochia, siorece cu
 palaria“ si se te padiesci bine, ca se nu te
 audia cum-va puii cei de ratia potcoviti
 grossu cu ortodochsia in redactiunea „Te-
 legrafulu“ serbescu d'in Sabiulu romanescu.

u. u. u.

sunt falosi, cu numele de romani, precand cu numele „rusi“ se affia numai stigmatizati. — Eu sum securu informatu, cumoà d'nsii d'abiè ascepta eliberarea lor de sub rusi si adressarea la v'ra lor strabuna romana.

Paulu Orosu-Russu
Parocu Leurdinei.

Societatea pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovina.

Din urmatoriulu estrassu scosu din „Reportulu“ despre activitatea comitetului acestei societati in anii 1872. si 1873. onorab publicu romanu va avè occasione a se informà pre deplinu atatu despre starea si progresulu, catu si despre ajutoriele distribuite de societate in acestu restempu.

In privinti'a literaria societatea a desvoltatu una activitate laudabila; ca doveda despre acest'a servessa urmatoriele esemple: a) Elementariulu romanu de I. Drogli, censuratu de societate, a apparutu deja in editur'a c. r. de carti scolastice din Vienn'a si s'a introdussu in scolele populare din tierra. — Dlu D. Isopesculu a comunicatu commissiunii pentru compunerea cartiloru didactice spre censurare si aprobare, traducerea a doue carti scolastice a-nume: „Antai'a carte de computu pentru scolele populare de Dr. Fr. Mocnik“, si „Indreptariulu la intrebuintiarea antai'ei carti de computu pentru scolele populare, totu de Mocnik. Calculare in ciclulu numeriloru pana la 20.“ — Commissiunea pentru compunerea cartiloru didactice a censuratu si aprobatu traducerea a cinci carti scolastice facuta de dl. I. Sbierea, anume: 1. A dou'a carte de computu pentru scolele populare; 2. Indreptariu pentru intrebuintiarea cartii a dou'a de computu; 3. A trei'a carte de computu pentru scolele populare; 4. Indreptariu pentru intrebuintiarea cartii a trei-a de computu; si 5. A patr'a carte de computu pentru scolele populare. — Aceste manuscrite aprobate s'au inaintatu consiliulu scolasticu allu tierrei spre tiparire si introducere in scolele populare d'in tierra.

Stipendie si ajutorie date de Societate: Stipendistii dd. Pamfilu Danu si Teodoru Stefaniucu si-au finitu studiule juridice si au intratu dejà in servitiu publicu era d. Mateiu Lupulu si-proumedia studiule, solvindu-i-se regulatu stipendiulu acordatu. — Ca ajutorie s'au acordatu in an. 1872 dlui M. Lupu 50 fl. si dloru juristi Alos. Chibiciu si Nicanoru Macoveiu câte 25 fl.; era in 1873 dloru juristi A. Chibiciu, Teod. Stefaniucu si Const. Scânteutia câte 100 fl. v. a.

In privinti'a legatului de 1000 galbeni facutu de repausatulu domnu Alessandru Hurmuzachi, — eredele universalu allu acestui-a dl. G. Hurmuzachi a comunicatu Comit'etulu societati, ca pertractarea de successiune nu s'a finitu inca. Totu-si D-na intru pietate catra repausatulu seu frate, nevoindu se sufferia societatea pentru tragana-rea causata prin formalitati logii, a datu Societati pentru cei doui anni de la repausarea legatariulu câte 60 galbeni, adeca 120 galb. droptu dobanda de 6 percente de la summa legatului.

Summ'a de 100 fl. testata Societati de repausat'a domna Ana Stoenessa, maritata Zalesca, n'a incursu pana acuma, nesosindu terminulu precisatu in testamentu. — Cu priviè la „Fundatiunea Pumnuleana“ comitetulu a suppusu guvernului uriculu aprobata de adunarea generala si spera ca ellu se va intari, prin ce apoi caus'a acest'a se va regulà definitivu.

Din „Fundatiunea Domnoi Agnetei Popovicu“ s'au acordatu pre anii 1872 si 73 câte doue stipendie la câte doui studenti in gimnasiule din Suceav'a si Cernauti.

Domnele contesse Elen'a Logoteti, maritata Popovicu, Olg'a Logoteti, maritata Grigoreca, si domnisior'a contessa Ecaterin'a Logoteti, cari s'au dechiaratu a crea „Fundatiunea contelui Emanuilu Logoteti,“ au depusu la comitetulu societati era-si 150 fl. pentru 3 stipendie pre an. scol. 1873. — Doue din aceste stipendie s'au acordatu elevelor Maria Anastasi si Aspas'i Onciulu.

Dlu Alessandru Popovicu, care s'a de-

cisu a crea una fundatiune de stipendie pentru elevi agronomi, au depusu la comitet. Societ. era-si 50 fl., ca stipendiu pre an. scol. 1873, si acestu-a s'a acordatu lui Vasiliu Percecu, elevu la scol'a agronomica din Cernauti.

Starea bibliotecii: Cu finea an. 1873 averea de carti a societati se urca la 1959 opuri in 2039 tomuri si 623 fasciore, 25 tablouri si 4 mape.

Starea financiale: Summ'a totale a capitalulu si a venituriloru se urca la 19250 fl. si 1200 franci in obligatiuni, si 2474 fl. 25 cr. in bani gat'a; subtragundu-se din acestu summa spesele facute, mai remanu 19250 fl. si 1200 franci in obligatiuni, era in bani gat'a unu deficitu de 998 fl. 64 cr. — Summ'a in obligatiuni formedia fondulu Societati, care, constandu la finea an. 1871 din 13150 fl., se mari in annulu 1872 cu summ'a de 4800 fl., era in 1873 cu summ'a de 1300 fl. si 1200 franci in obligatiuni.

Numerulu membriloru: Societatea la finea anulului 1873 numera 13 membri onorari, 16 m. fundatori, 173 membri ordinari si 1 membru activu. Membrii ordinari au a platit pre annu summ'a de 2166 fl. si 6 galbeni, restantiele inse se urca la 5596 fl. si 30 galbeni.

Capitalulu „Fundatiunii Pumnuleana“ ni infacisiedia la finea an. 1873 summ'a de 9400 fl. in bonuri publice si 199 fl. 75 cr. in numerariu. Bonurile publice alle acestei fundatiuni, vinctuate mai tote pre numele ei, sunt depuse tote spre pastrare la Comit'etulu Societati.

VARIETATI.

(Museu antropologicu) Dr Schreiber fostu profesoru la scolele superiori d'in Bucuresci, unde au petrecutu multi anni, paresindu tierr'a romanessa, au venitu a-si cerca noroculu aici in Pest'a, adducandu cu sine de acolo una collectiune antropologica a trei soiuri de omeni d'in Romania si anume: capetine si alte de Romani, Bulgari si Cigani (pre Greci i-au uitatu.) Dr Schreiber abià sositu, incepu n'umai decatu a bate la usiele ministriloru, staruindu pentru infiintarea unui museu antropologicu, spre a carui realisare mai iulesneciosa propune a.) a se infiintà una reuniune (societate) antropologica cu missiunea d'a adunà si cumperà obiecte archeologice si paleontologice (cu inscriptiuni vechie). b.) ministeriele de comunicatiune, de instrut. publica, si allu lucrariloru publice se dee ordine, ca cu ocasiunea constructiuniloru, obiectele grafite se nu se sfareme, ci bine pastrate se se tramitta museului, c.) a se descaptà interessarea publiculu prin conferintie publice, prin ajutorie date de guvernulu cu astefelu se indemne si publiculu a contribui cu bani si obiecta. d.) a se cumperà obiecte archeologice si paleontologice. In fine — si acestu-a se pare a fi scopulu principale allu procopsitulu teutoniu. — Dr. Schreiber offere ministeriulu ung. collectiunea sa spre cumperare. Ministeriulu ceru in asta privinti'a opiniunea facultati filosofice de la universitatea de Pest'a. Opiniunea facultati este favorabile, inse realisarea museulu cu anevoià va vedè-o Dr. Schreiber.

(Conchiamare.) Societatea „Petru Maioru“ tiene, domineca 15. Marte, la 4 ore d. a. siedintia generala extraordinaria, la carea se conchiamu cu onore intrega tinerrimea romana din Budapast'a. Pest'a, 11 Marte 1874. Gvaila Mihalyi presiedinte. — P. Iliesiu secretariu.

(Ollivier) Cunocutu ministru d'in ultimele dille alle domnerei lu Napoleonu si mare parte causatoriu allu resbellulu franco-prussianescu, au fostu alessu membru allu academiei fr. Partea discursulu seu de intrare, ce cuprindeà apoteosea lui Napoleonu III. n'au fostu admessa de acad. deci Olivier prefera a nu intrà, decatu a sterge acea parte d'in discursu. — Esimperatricea Eugeni'a multiamu in termini caldurosi lui Olivier pentru devotamentulu seu catra imperatulu.

(Unu dejunu politicu.) — Intru un'a d'na dillele trecute, G... invità la de-

junu mai multi amici, printre cari unii barbati politici din diferite partite. Care fu mirarea ospetiloru vediendu, candu se pusera la dejunu, cutitele si furculitiele legate de mesa.

— Domniloru, disse atunci cu seriositate G... amu crediutu ca la desertu vomu vorbi de politica si, de temerea vre unui accidentu superatiosu amu luat mesura ca se nu ne potemu face reu.

(Stipendiu) Institutulu de creditu si assecuratiune allu deregatoriloru d'in Ungari'a publica concursu pentru unu stipendiu annuale de 80 fl. v. a. Potu concurre filii si ficele deregatoriloru de statu seu a officialiloru privati fara distinctiune de nationalitate si confessiune. Petitiunile cu documintele despre etate, capacitate si lips'a de mdiuloce, a se tramitte pana in 10 Aprile, a' c. st. n. la officulu institutulu mai susu numitu in Pest'a cellea Vatiului (Waiznerstrasse) Nr. 57.

(La tribunalu.) Esci accusatu ca ai furatu cinci pui din gainaria lui N... diceà presiedintele tribunalului lui C...

— Domnule presiedinte, candu am facutu ceea ce d-vostra numiti furtu, nu eram in tote simtirile.. si nu me credu responsabilu.

— Ce felu... nu erai in tote simtirile?
— Sum gat'a se ve probezu acest'a.
— Se vedemu probele.

— De siguru ca n'am sciutu ce facu candu am intratu in gainaria, ca-oi altmintrea asi fi luat si gain'a..., dara am luat numai pui.

(Mediulocu de a alinà dorerea.) — D-ra R... care perdusse numai de câte-va septemane pre tatalu seu, valtià cu refuria la una serata si pareà lesnata in braciele cavallerulu seu.

— Nu e cuviniosu se valtiezi ast-felu candu ai perdatu numai de câte-va septemane pre tatalu teu, i disse un'a din rudle salle.

— Nici-de-cum; prin acést'a mi-mai alinu dorerea ce sentiescu.

(Si pre langa acestea te voi si imbraccà.) — G... are nevoia de unu servitoru, I-se adduce unulu. G... i tne urmatoriulu discursu:

— Daca voiu fi multiamitu de tine, tu inca vei fi multiamitu de mine. Ti-dau 30 lei n. pre luna, daruri la annulu nou, gratificatiuni la ocasiuni; si, pre langa acestea te voiu si imbraccà. Esci multiamitu?

— Prea multiamitu, respunse servitorulu.

A dou'a di G... ascepta pana la amedia-di pre servitoru; in desiertu. La amedia-di se r-solve a mège se vedea ce face: ellu era inca in patu.

— Ce felu! striga G..., inca in patu asià de tardiu!

— Diu, replica servitorulu, n'am cutediatu se me imbraccu, fiindu ca domnulu mi-a diasu eri ca voiesce se me imbracce insu-si.

Sciri mai noue.

Vienn'a, 13. Marte. Episcopii au participatu in numeru completu la conferintia. Contele Andrassy a inviatu pre toti episcopii la serat'a de mane. Diarulu „Neue Fremdenblatt,“ avendu in vedere conferinti'a episcopiloru, impulpa camera deputatiloru la unire si concordia si totu-odata sollicita deliberarea proiectelor d. legi besericesci. Sembratovicu ammenintià cu escomunicatiune pre preutii ruteni, cari nu voiescu se votedie contr'a proiectelor de legi besericesci. „Vaterland“ dice, ca conferinti'a episcopiloru inca n'a decisu definitivu cu privire la cestiunea, ca ore memorandulu se-lu presentiede ambeloru camere seu numai Domnitoriulu.

Vienn'a, 11 Mart. Cardin. Rauscher au prelucratu unu memorandu in contra legiloru confess. care lu va substerne nu la imperatulu ci la ministeriu. Assemene conferinti'a Episcopiloru cath. va luà conclusulu d'a se face unu memorandu, care se va substerne de a dreptulu la imperatulu. — Bilancea bancei

cambiale arretea una perdere de millionu!

Rom'a, 11 Mart. Pap'a nunc Card. Monacu Lavalletta, de pre institutulu „de propagand'a fide“ era pre par. Iacobini de nunciu publicu la Vienn'a in loculu lui Falck.

Cetini'a, 11 Mart. Port'a op unu vaporu cumperatu de guvern de Muntenegru se treca laculu de tari. Principele de Muntenegru red'in asta causa la Constantinopole.

Vienn'a, 12 Mart. Confer. Episcopiloru se incepura asta-di siedinti'a Cardinalulu Rauscher. „Pressa lib.“ annuncia ca Pontificu emise cu dat'a 5. Mart unu Breve episcopatulu d'in Austri'a, prin acestu-a este provocatu a organisa positiunea in contra legiloru canonali si eventualminte votandu-se la a refusa suppunerea. — Memoria episcopiloru, destinatu pentru institutu, dice „Volksfreund“ ca este t'a in proiectu. — „N. Pr. lib.“ annuncia ca positivu ca postulu de prim' tante generale este reservatu com Bellegarde, care primi unu com numai de trei lune. (Nu de siesse la)

Vienn'a, 12. Mart. La institutu de creditu austro-turcescu mari scurte sunt imminente; cu ocasiunea furtu acestei institutu cu banc'a de Ungharia actionarii austro-turcesci voru avè dere efectiva de 20 fl. de actiuni Banc'a austro-ottomana desminte. „Pressa V.“ faimele despre liquidat' catu despre rescumperarea cupon d'in Aprile, consiliulu administrat' luatu inca decisiune, ca-ce bilanulu este inca gat'a. De altmintrea planiloru nu este probabile.

Prag'a, 12. Marte. Organulu bului deputatiloru de partit'a Centralu vechi dice apriatu, ca oppositiune publico-politica (de statu) trebe se stabata legile confess. pentru cuventulu acelle insemna consolidarea sistem actuale.

Rom'a, 12. Mart. Cardinalulu Monacu Lavalletta au declinat prefece propagandei; in loculu lui fu nunciu card. Franchi. Par. Megli'a fu nunciu definitivu nunciu apostol. la Partiu Camer'a deputatiloru regatului Ungar se occupa cu discussiunea proiectulu lege despre reorganisatiunea institutu juratiloru.

Baion n'a, 12. Martiu. Generali riones fu destituitu si se intorse la Madrid. Serrano primi conducerea optiuniloru, cari inse d'in caus'a timporeu, suffere intardiare. — Don Carl pasesitu Sambeta Tolos'a si se intorsa Biscay'a.

Burs'a de Vienn'a, 13. Marte

Metalice 5%	68
Imprumutulu nat. 5%	71
Sorti din 1860	108
Actiuni de banca	970
Actiuni instit. de creditu	233
Obligatiuni rurale ung.	75
„ „ temisiane	74
„ „ transilvane	73
„ „ croato-slav.	76
Londonu	111
Argintu	108
Galbenu	108
Napoleond'or	105

ALESSANDRU ROMANU
Propriet., edit. si red. respundiet